

МОЇ ТРИ ТИЖНІ

В ПІДВАЛАХ
СЛАВЕТНОГО ЧЕРНІГОВА

Про те що почнеться війна я не сумнівалася ні хвилини, але людський розум не хотів вірити в це, і відкладалися важливі речі, навіть підготовку до можливих складнощів з їжею, електрикою, зв'язком я не робила.

В той день 24 лютого я прокинулася рано, до 4 години ранку, було тривожно. Подзвонив двоюрідний брат з Харкова і сказав, що їх бомблять і далі: «Света, це — війна!». Включила телевізор і побачила в новинах страшні кадри — українські міста знищують. Було оторопіння. Але чомусь страху і розпачу не було.

Тоді вирішила трохи заpastися необхідним і зняти готівку в банку, бо всі кошти були на карточці. Але це було не одразу, а на наступний день. До банкоматів були черги. Але де б я не була — паніки не було. Люди спокійно закуповувалися, робили необхідні справи. Хтось готувався до від'їзду, хтось до складного життя в місті. Я була серед останніх. Не хотілося бути чужою, непотрібною, в незвичній обстановці. Я вважала, що можу бути корисною людям у нашому місті, бо наша громадська організація завжди допомагала людям.

Сім'я мого сина вирішила від'їжджати через два дні після обстрілів міста градами. Приїхали до мене і сказали — 2 години на збори та їдемо.. Я відмовилася. Для мене це було важке рішення, але я відчувала, що потрібна своєму місту. Хіба я знала, що ці варвари будуть бомбити і знищувати міста і так звіряче вбивати людей.

Вперше на собі відчула страх бомбардувань та обстрілів на наступний день. Панельний 5-ти поверховий будинок дри-

жав, скло у вікнах дзвеніло. Забралася у ванну кімнату, на карематі і молилася. «Гради» стріляють страшно. Запаслася водою, зарядила всі пристрої — приготувалася до складнощів воєнного часу, навіть, в думках розуміла, що можу опинитися в окупації. Але не поїхала. Заклеїла вікна скотчем., відключила все, що потрібно і готувалася до життя воєнного часу.

Наступний день. Приїхали свати і сказали, що забирають мене до себе. У них великий приватний будинок на окружній міста та міцний великий підвал. Я погодилася. Забрала свою кицьку, морську свинку, трохи речей — і поїхала.

Та хіба ж ми знали, що саме цей район біля «Епіцентру» виявиться епіцентром боїв? Обстріли були постійно. Почали розрізняти де і що стріляє. Спочатку при перших пострілах бігли в підвал. В перший же день був сильний обстріл. Коло нашого дому щось сильно декілька разів бабахнуло. Відчуття було, що земля дрижала і будинок розвалиться. Розуміла, що наступний раз може попасти і в наш будинок. Ми дивилися один на одного і у всіх була одна думка: «Пронеси».

КОЛИ ПІСЛЯ ОБСТРІЛІВ МИ ВИЙШЛИ, ТО ПОБАЧИЛИ, ЩО НА ВУЛИЦІ, ЗО 20 М ВІД НАС І ТРОХИ ДАЛІ **СНАРЯДИ ПОПАЛИ В БУДИНКИ.**

Декілька людей загинули, а будинки вигоріли вщент. Так було шкода людей, їх будинки. Деякі з них будували їх багато років і за одну хвилину все зруйновано. Страшно те, що загиблих не можна

було дістати. Померлі так і залишилися в зруйнованих будинках. Пожежники не виїжджали, бо це було і нереально — все місто палало.

Проблемою було те, що у нас було багато тварин, а от корму для них не було. В один з днів вийшли в місто, і на радість, магазин для тварин розпродавав свій товар. Черга була велика, люди стояли під страшними обстрілами, спілкувалися, розповідали про руйнування, загиблих, мародерства магазинів, але всі були спокійні, ніхто з черги не пішов — бо тваринок треба кормити.

По місту ходило багато людей, були блокпости, кругом валялися дроти, троллейбусні лінії, розбите скло, обгорілі вікна будинків. Я йшла й думала: «Колись тут було життя, люди мріяли, будували плани, робили свої справи — і ось, світ перевернувся».

АЛЕ НАЙСТРАШНІШЕ СТАЛО ТОДІ, КОЛИ ПОЧАЛИ ЛІТАТИ ЛІТАКИ І СКИДАТИ БОМБИ НА МІСТО.

Я І ПО СЬОГОДНІ БОЮСЯ ЗВУКУ ЛІТАКІВ. ЦЕ ВЖЕ ТРАВМА.

Як ми жили? Було холодно, бо відімкнули електрику, котел не працював, а генератор використовували раз в два дні для підтримки холодильників та зарядки мобільних телефонів. Спасав камін. На ньому готували їжу і грілися. Добре, що дров було достатньо. Постійно була повітряна тривога, але ми не завжди спускалися у підвал, бо там було холодно. Але навіть тоді ми намагалися шуткувати, грали в карти, розгадували

сканворди, прибирали і облаштовували підвал. На поверхні готували їжу, грілися і зі свахою Зіною збирали пазли (ми їх так і не встигли зібрати). Але ми багато шуткували, підтримували один одного, розуміли, що разом ми виживимо.

Єдиним джерелом інформації став радіоприймач, бо мобільний зв'язок часто пропадав, а в кінці пропав і зовсім. Наші рідні в Закарпатті (там вони отримали прихисток) були у відчаї, бо знали, що ми в небезпечному місці, а зв'язку з нами не було. Новини з Чернігова були невтішні. Да ми і самі це бачили.

Кожен день були руйнування. Але найстрашніше — це ворожі літаки, які скидали бомби на Чернігів і ми бачили чорний дим та згарища, які підбиралися до нас все ближче і ближче. Вже було дуже багато загиблих, магазини майже не працювали, ми розуміли, що найближчим часом наші запаси закінчаться, а лінія фронту все ближче до нас. Навчилися розрізняти коли стріляють наші, а коли орки. Дивно, що коли стріляли наші, то не було страшно. З кожним пострілом проговорювала: «Бийте рідненькі цих тварюк».

Я навчилася спати в зимовому взутті, зимовій куртці і шапці: по-перше, тому, що холодно, а по-друге, так можна за секунди підхопитися і добігти до підвалу. Кожний ранок я чула як летять дрони, вибухи, а потім — літаки і вибухи страшної сили. З кожним днем внутрішня напруга зростала, з'явилося відчуття незворотності подій і можливості загинути.

Звичайно, фаталізм був присутній постійно, бо частота обстрілів зростала, їжі і дров ставало все менше, а літаки з ворожими дронами нахабніли з кожним днем.

Іноді, було відчуття, що це відбувається не з нами, це дурний сон. На вулиці була така сонячна гарна погода, а навкруги війна, дим від пожеж, руйнування.

Особливо лякали новини про перебіг війни і звірства російських катів. Окріаїни міста були зруйновані вщент, багато загиблих. Було дуже боляче за людей, за наше таке красиве місто, навіть за знищені дерева, які ми так оберігали і боролися за кожне до війни. Місто опинялося в кільці. Наші славні воїни, не жаліючи свого життя захищали рубежі Чернігова і знищували російських загарбників. Наш губернатор В. Чаус і мер В. Атрошенко із своїми командами і волонтерами, небайдужими чернігівцями робили все можливе і неможливе, а головне їх щоденні інформаційні хвилинки заспокоювали. Я вірила в перемогу.

Що для мене було найважчим? Моя громадська бездіяльність. Хотілося допомагати людям, місту, але я була на окраїні, добратися до центру, де кипіла робота, було неможливо через відстань та постійні обстріли. Для мене, активної жінки це було нестерпно. Адже перед цим було стільки цікавої роботи, попереду було ще більше, і в один момент все зірвалося. Життя почалося з нової страшної сторінки.

Важливим для мене було підтримувати особисту гігієну та чистоту приміщення, хоча це було і важко в тих умовах. Ні в якому разі — зневіритися і опуститися, бо я — людина.

Одночасно у всіх трьох з'явилася думка, що треба евакуюватися із всіма своїми тваринами, бо місто було майже в оточенні, «дорога життя», прострілю-

валася орками і була небезпека підризу мосту (що трапилось через два дні після нашого від'їзду).

Ми виїхали, їхали довго, майже добу, були проблеми з дизельним паливом, але все вирішилося. Ми доїхали до м. Виноградovo в Закарпатській області, отримали прихисток, а потім я з онуком поїхала до Іспанії, де зараз і живемо в чудовій і чуйній родині.

Але це вже зовсім інша історія. У вимушеній еміграції все по класиці – почуття провини, неможливість допомагати своїм, бо сама в залежному становищі, без грошей, роботи, знання мови, в іншомовному середовищі, без близьких і знайомих — це ще одне випробування. Але живі і в безпеці. Кожного ранку прокидаюся і читаю новини з фронту, України, нашого міста. Дуже важко сприймаю всі звірства, руйнування нашої країни, але надихаюся нашими всіма людьми. Нас не перемогти.

До тепер боюся гучних звуків, шумів і гулу літаків. Я не знаю яким буде моє життя, де я буду, але хочеться, щоб цей жах якнайшвидше закінчився і прийшов мир.

Я вірю, що Україна переможе завдяки нашим славним і мужнім воїнам (жінкам і чоловікам), волонтерам і всім небайдужим, хто наближає нашу перемогу кожний день!

МИ переможемо! Все буде Україна! Слава Україні!

Задорожна Світлана,

30 квітня 2022 року,

Патерна, Іспанія